

Dosarul nr. 3ra-744/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (jud. D.Băbălău)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M.Guzun, Iu.Cotruță, L.Pruteanu)

DECIZIE

30 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrative lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Sveatoslav Moldovan
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul depus de Anatolie Lazariuc,

în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron împotriva Primăriei municipiului Chișinău, intervenienți accesorii Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco cu privire la contestarea actelor administrative și demolarea construcției,

împotriva deciziei din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost admise apelurile declarate de Primăria municipiului Chișinău și de Veaceslav Croitor, a fost casată hotărârea din 21 august 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și a fost pronunțată o hotărâre nouă, prin care pretenția reclamanților Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la contestarea actelor administrative a fost respinsă ca tardivă, iar pretenția cu privire la demolarea construcției a fost respinsă ca fiind neîntemeiată,

c o n s t a t ă :

La 20 ianuarie 2017, Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron au depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Primăriei municipiului Chișinău, intervenienți accesorii Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco cu privire la contestarea actelor administrative și demolarea construcției.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanții au invocat că în luna aprilie 2016 de pe str. xxxx, mun. xxxx a fost ilegal defrișat un arbore sănătos de specia nucar, cu vârsta de aproximativ 30 de ani, iar ca urmare a

acțiunilor efectuate, vecinii și-au dat seamă că pe locul dat va fi efectuată construcția unui imobil.

Reclamanții au indicat că în aceeași zi, 6 aprilie 2016 proprietarii loturilor de pământ cu case individuale amplasate în mun. xxxx, str. xxxx, xxxx și xxxx (peste 50 persoane) au depus în adresa Inspecției de Stat în Construcții plângere colectivă, precum că pe str. xxxx, mun. xxxx se preconizează construcția unui bloc locativ cu multe etaje.

Prin răspunsul nr. 329 din 16 mai 2016 a Inspecției de Stat în Construcții, au fost informați că în rezultatul verificării cu ieșire la fața locului s-a constatat că careva lucrări de demolare a construcției nu se execută. Concomitent s-a menționat că, în adresa Inspecției au parvenit careva declarații spre informare, precum că beneficiarii construcției Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco au obținut la 18 aprilie 2016 certificatul de urbanism pentru proiectare cu nr. 1391/16 pentru construirea unei case de locuit cu nivelul de înălțime P+E.

Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron au subliniat că specialiști din domeniul proiectării și construcțiilor au constatat că documentele care au stat la baza eliberării schiței de proiect a casei de locuit conțin falsificări, deoarece pentru a obține schimbarea zonei în care locuiesc, era necesar de a efectua elaborarea Planului Urbanistic de Zonare (PUZ). La rândul său, adoptarea unui astfel de document se efectuează cu avizul Direcției Arhitectură și Urbanism al Primăriei Chișinău în baza proiectului ce urmează a fi elaborat de instituții de proiectare, abilitate ca „Chișinău Proiect”, obținerea avizului pozitiv al consiliului arhitecților capitalei, precum și avizul pozitiv al Consiliului municipal Chișinău, condiții însă ce nu se atestă la caz.

Reclamanții au mai menționat că la 9 septembrie 2016 Primăria mun. Chișinău a eliberat autorizația de construire cu nr. 221-c/16, prin care s-a autorizat executarea lucrărilor de construire a unei case de locuit pentru două familii D+P+2E în mun. xxxx, str. xxxx conform documentației de proiect elaborate în baza certificatului de urbanism nr. 289i/16 din 11 iulie 2016.

În opinia lor, autorizarea executării lucrărilor de construire prin eliberarea autorizației de construire a încălcat vădit legislația Republicii Moldova și normele în construcție. Or, dâșii s-au pomenit în situația că sub pretextul construcției unei case de locuit, se construiește un bloc locativ pe un teren de 6.5 ari, care cu înălțimea sa, acoperă soarele vecinilor, însă pentru a începe o astfel de construcție este necesară obținerea măcar a consimțământul locatarilor vecini – fapt, ce nu s-a efectuat.

Respectiv, atât certificatul de urbanism nr. 289i/16 din 11 iulie 2016 cât și autorizația de construire nr. 221-c/16 din 9 septembrie 2016, au fost adoptate contrar legislației în vigoare, or, la eliberarea certificatului de urbanism nu au fost anexate actele necesare și anume, actul cu privire la acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren, ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit. Plus la aceasta, obiectivul nominalizat este

situat în zona de Revitalizare de tip (Re), ceea ce denotă că pentru zona dată urma a fi elaborat Proiectul Urbanistic de Detaliu, întrucât zona (Re) cuprinde terenuri, care sunt subiect de dezvoltare viitoare. În acest caz regulamentul de zonare se stabilește prin corespundere tipului de funcțiune cu densitatea admisă, în contextul prevederilor regulamentului de zonare pentru funcțiuni rezidențiale, comerciale și industriale. Zonele de tip (Re) sunt aprobate de către Consiliul municipiului pe baza Planului Urbanistic de Detaliu, elaborat pentru cartierul care urmează să devină subiect, fie de dezvoltare, fie de revitalizare.

Din considerentele că după cum au menționat reclamantii Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron în cererea de chemare în judecată că la eliberarea atât a certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 cât și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 au existat mai multe ilegalități, au depus prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând anularea autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 și a certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 cu obligarea pârâților Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco de a demola toate construcțiile ilegale și care nu corespund normelor de construcții, amplasate pe adresa: mun. xxxx str. xxxx.

Prin hotărârea din 21 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron a fost admisă, fiind dispusă anularea certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016. S-a dispus demolarea construcțiilor edificate în temeiul certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016.

Prin decizia din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de Primăria municipiului Chișinău și de Veaceslav Croitor, a fost casată hotărârea din 21 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central și a fost pronunțată o hotărâre nouă, prin care pretenția reclamantilor Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la contestarea actelor administrative a fost respinsă ca tardivă, iar pretenția cu privire la demolarea construcției a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Invocând ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel din 19 februarie 2019, la 2 mai 2019 Anatolie Lazariuc a contestat-o cu recurs, solicitând în urma depunerii recursului suplimentar din 8 octombrie 2019, admiterea recursului, casarea deciziei recurate ce constituie obiectul prezentului recurs cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată și în referința depusă asupra cererii de apel anexate la dosar, suplimentar invocându-se că instanța de apel a aplicat eronat normele ce țin de procedura examinării acțiunii în contenciosul administrativ, or, prin răspunsul din 17 ianuarie 2017 a Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare la cererea prealabilă din 21 decembrie 2016, Direcția a examinat cererea prealabilă în fond și nu a respins-o ca depusă peste termen.

Respectiv, ținând cont de faptul că autoritatea emitentă a examinat în fond cererea prealabilă, ceea ce se confirmă prin răspunsul din 17 ianuarie 2017, la caz acțiunea urma a fi înaintată până la 17 februarie 2017, condiție ce se atestă în speță, or, prezenta acțiune a fost depusă la 20 ianuarie 2017, adică în interiorul termenului de adresare.

Ca urmare, instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de respingere ca tardivă și ca neîntemeiată a acțiunii (vol.II,f.d.103-106).

Prin referințele depuse la 6 iunie, 24 iunie 2019 și respectiv la 20 august 2019, Veaceslav Croitor și Primăria municipiului Chișinău au solicitat declararea recursului depus de Anatolie Lazariuc ca inadmisibil, deoarece acesta nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, or, argumentele invocate în recursul enunțat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios menționează că decizia instanței de apel ce constituie obiectul prezentului recurs a fost pronunțată până la intrarea în vigoare a Codului administrativ. Respectiv, termenul de declarare al recursului urmează fi calculat conform dispozițiilor instituite de Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia recurată la 19 februarie 2019 (vol.II,f.d.82), dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la dosar lipsesc. Astfel, recursul depus la 2 mai 2019 (vol.II,f.d.103) este în termen.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinând admisibilitatea recursului declarat de Anatolie Lazariuc a considerat că acesta este admisibil, motiv pentru care a fost numit pentru examinare în complet de 5 judecători.

Conform art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform

prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiu aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

După cum denotă actele cauzei, la 11 iulie 2016 Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco au obținut certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 289i/16, conform căruia de către Primăria municipiului Chișinău a fost certificată elaborarea documentației de proiect pentru construirea casei de locuit pentru două familii situată în mun. xxxx, str. xxxx (vol.I,f.d.124), iar la 9 septembrie 2016 Primăria mun. Chișinău a eliberat autorizația de construire nr. 221-c/16, prin care s-a autorizat executarea lucrărilor de construire a unei case de locuit pentru două familii D+P+2E în mun. xxxx, str. xxxx, conform documentației de proiect elaborate în baza certificatului de urbanism nr. 289i/16 din 11 iulie 2016 (vol.I,f.d.122).

Considerând că la eliberarea atât a certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 cât și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 au existat mai multe ilegalități, la 20 ianuarie 2017 reclamanții Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron au depus prezenta acțiune în ordinea contenciosului administrativ împotriva Primăriei municipiului Chișinău, intervenienți accesorii Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco, solicitând anularea autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 și a certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 cu obligarea pârâților Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco de a demola toate construcțiile ilegale și care nu corespund normelor de construcții, amplasate pe adresa: mun. xxxx str. xxxx (vol.I,f.d.3-9).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral, soluția fiind întemeiată pe faptul că atât certificatul de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016

cât și autorizația de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 au fost adoptate contrar legislației în vigoare, or, la eliberarea certificatului de urbanism nu au fost anexate actele necesare și anume, actul cu privire la acordul autentificat notarial al coproprietarilor de imobil/teren, ale căror interese pot fi afectate nemijlocit în procesul executării lucrărilor de construcție și în perioada exploatării obiectului construit. Plus la aceasta, obiectivul nominalizat este situat în zona de Revitalizare de tip (Re), ceea ce denotă că pentru zona dată urma a fi elaborat Proiectul Urbanistic de Detaliu, întrucât zona (Re) cuprinde terenuri, care sunt subiect de dezvoltare viitoare. În acest caz regulamentul de zonare se stabilește prin corespundere tipului de funcțiune cu densitatea admisă, în contextul prevederilor regulamentului de zonare pentru funcțiuni rezidențiale, comerciale și industriale. Zonele de tip (Re) sunt aprobate de către Consiliul municipiului pe baza Planului Urbanistic de Detaliu, elaborat pentru cartierul care urmează să devină subiect, fie de dezvoltare, fie de revitalizare (vol.I,f.d.223-236).

Judecând apelul, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 19 februarie 2019, a admis apelurile declarate de Primăria municipiului Chișinău și de Veaceslav Croitor, a casat hotărârea din 21 august 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care pretenția reclamantilor Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la contestarea actelor administrative a fost respinsă ca tardivă, iar pretenția cu privire la demolarea construcției a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că reclamantii Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cunoșteau despre eliberarea certificatului de urbanism nr. 289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construire nr. 221-c/16 din 9 septembrie 2016 începând cu 27 septembrie 2016 (f.d.26), când au înregistrat petiția în adresa Șefului Procuraturii Anticorupție, Guvernului Republicii Moldova, Cancelariei de Stat, Primarului municipiului Chișinău și Șefului Inspecției de Stat în Construcție.

Astfel, instanța de contencios administrativ urma a fi sesizată prin acțiunea înaintată până la data de 28 noiembrie 2016, reclamantii însă, au depus cererea de chemare în judecată la 20 ianuarie 2017, fiind vădit omis termenul legal de înaintare a acțiunii.

La fel, s-a constatat că prin cererea înaintată, cât și pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond, reclamantii nu au înaintat o cerință privind repunerea în termenul de prescripție omis, motiv pentru care pretenția reclamantilor Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la contestarea actelor administrative a fost respinsă ca tardivă. Or, examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, emiterea unei soluții ar fi inadmisibilă în ordinea de drept, cu atât mai mult că la îndeplinirea acțiunilor procedurale, respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate, constituie un

aspect important al dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 § 1 a Convenției Europene a Drepturilor Omului.

La rândul său, opunerea termenului de prescripție cerințelor înaintate în cauză are rolul asigurării stabilității și securității în raporturile juridice civile, consolidate în această perioadă, înlăturând incertitudinea din circuitul civil. Prin referire la aspectul vizat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că „rolul jucat de termenele de prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante” (Dacia S.R.L. v. Moldova, nr.3052/04, 18 martie 2008, paragraf. 75).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei.

Cu referire la pretenția reclamanților Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron invocată în acțiune cu privire la demolarea construcției, aceasta a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, deoarece reclamanții nu au prezentat careva probe concludente și pertinente care ar demonstra care drepturi ale lor ar fi fost lezate prin edificarea obiectului litigios și întru confirmarea pretenției privind ilegalitatea construcției (vol.II,f.d.82-100).

Instanța de recurs menționează, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele. Mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În susținerea poziției enunțate, instanța de recurs reiterează prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), conform căruia orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 14 alin. (1) din aceeași lege, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 16 alin. (1) al legii enunțate, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act

administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit niciun răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

În condițiile art. 17 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

Astfel, în interpretare corectă a prevederilor legale enunțate este de înțeles că termenul de sesizare a instanței de contencios administrativ curge, fie de la data comunicării răspunsului la cererea prealabilă, fie de la data expirării termenului de 30 de zile în care autoritățile indicate erau obligate să examineze cererea prealabilă, iar în privința condițiilor de exercitare a acțiunii în contencios administrativ, legea specială a instituit pentru actele administrative o procedură administrativă obligatorie, prealabilă sesizării instanței, iar pentru ca procedura prealabilă să-și atingă scopul, legiuitorul a prevăzut și termenele în care trebuie să fie exercitată, precum și competența examinării unei astfel de cereri, care ține exclusiv de organul emitent.

Astfel, materialele cauzei denotă că la 21 decembrie 2016 Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron au depus în adresa Primăriei mun. Chișinău cererea prealabilă, prin care au solicitat anularea certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 (vol.I,f.d.36-38).

Ca urmare, prin răspunsul din 17 ianuarie 2017 a Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare din cadrul Primăriei municipiului Chișinău, lui Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron le-a fost comunicat că în temeiul art. 31 alin. (1) din Legea privind calitatea în construcții nr. 721 din 2 februarie 1996, oprirea lucrărilor executate necorespunzător (a construcțiilor) este de competența Inspecției de Stat în Construcții. Totodată, le-a fost comunicat că conform prescripției Inspecției de Stat în Construcții nr. 003285 din 18.10.2016, valabilitatea autorizației de construire nr. 221-c/16 din 9 septembrie 2016 a fost sistată (vol.I,f.d.172), motiv pentru care la 20 ianuarie 2017 a fost depusă prezenta acțiune.

Cu toate că organul emitent nu a invocat tardivitatea cererii prealabile la faza extrajudiciară, adică atunci când a fost sesizat de către petiționari, instanța de apel a respins pretenția reclamantilor Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la contestarea actelor administrative ca tardivă, constatând greșit că cererea prealabilă a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție,

motivându-și soluția prin faptul că reclamantii au cunoscut despre eliberarea certificatului de urbanism nr. 289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construire nr. 221-c/16 din 9 septembrie 2016 începând cu 27 septembrie 2016 (f.d.26), când au înregistrat petiția în adresa Șefului Procuraturii Anticorupție, Guvernului Republicii Moldova, Cancelariei de Stat, Primarului municipiului Chișinău și Șefului Inspecției de Stat în Construcție, din care considerent instanța de contencios administrativ urma a fi sesizată prin acțiunea înaintată până la data de 28 noiembrie 2016, condiții însă ce nu se atestă la caz, fiind vădit omis termenul legal de înaintare a acțiunii.

Or, odată ce pârâtul a oferit un răspuns asupra cererii prelabile în fond și nu a invocat omiterea termenului de depunere a cererii prelabile, se consideră că cererea prelabilă a fost depusă în termen, iar autoritatea publică la momentul contestării refuzului în instanță nu mai este în drept de a invoca omiterea termenului de depunere a cererii prelabile.

Raționamentul expus supra rezidă din principiul contradictorialității și egalității armelor în proces, care presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept, care are legătură cu pricina dată judecății, și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

În acest sens, instanța de recurs reține că omiterea termenului pentru depunerea cererii prelabile urma a fi invocată de către autoritatea administrativă, la caz Primăria municipiului Chișinău, în cadrul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, pe când prin răspunsul din 17 ianuarie 2017, cererea prelabilă a lui Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron nu a fost respinsă pe motivul omiterii termenului de prescripție, dar a fost examinată în fond.

Referitor la faptul că în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentantul Primăriei municipiului Chișinău, a invocat omiterea de către Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron a termenului de prescripție la cererea prelabilă, Colegiul relevă următoarele.

Conform art. 271 Cod civil (până la modificările operate prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, în vigoare din 1 martie 2019), acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Din sensul normei citate rezultă că, cererea persoanei în favoarea căreia curge termenul de prescripție trebuie făcută până la finalizarea dezbaterilor judiciare, iar această cerință a legii cuprinde etapele examinării acțiunii în fond.

În speță, tardivitatea cererii prealabile a fost invocată de către Primăria municipiului Chișinău în cadrul procesului civil, în care ultima deținea calitatea procesuală de pârâtă, pe când urma să o invoce, după caz la etapa examinării cererii prealabile, în calitate de autoritate emitentă de a răspunde la cererea petiționarului.

Aceasta deoarece în cadrul examinării cauzei poate fi invocată doar tardivitatea acțiunii, dar nu și a cererii prealabile, în condițiile când organul administrativ la soluționarea prealabilă a litigiului, nu a invocat acest fapt.

Or, prin răspunsul din 17 ianuarie 2017, Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare din cadrul Primăriei municipiului Chișinău nu a invocat tardivitatea cererii prealabile și prin urmare, a pierdut dreptul de a invoca ulterior în cadrul procesului judiciar omiterea termenului de 30 zile pentru depunerea cererii prealabile.

În atare circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel pripit a concluzionat asupra tardivității pretenției reclamanților Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron cu privire la anularea certificatului de urbanism nr.289i/16 din 11 iulie 2016 și a autorizației de construcție nr.221-c/16 din 9 septembrie 2016 prin prisma omiterii termenului stabilit de lege pentru inițierea procedurii de contestare a actelor administrative, în condițiile când la soluționarea extrajudiciară acest aspect nu a fost invocat.

De altfel, doar în cazul în care organul emitent a respins cererea prealabilă pe motiv că persoana a omis termenul de adresare, instanța de judecată este competentă de a verifica motivele omiterii acestuia și temeiurile repunerii în termen.

Respectiv, ținând cont de faptul că autoritatea emitentă a examinat în fond cererea prealabilă, ceea ce se confirmă prin răspunsul din 17 ianuarie 2017, la caz acțiunea urma a fi înaintată până la 17 februarie 2017, condiție ce se atestă în speță, or, prezenta acțiune a fost depusă la 20 ianuarie 2017, adică în interiorul termenului de adresare de 30 zile prevăzut de art. 17 din Legea contenciosului administrativ.

Necâtând la faptul că pretenția reclamanților Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron invocată în acțiune cu privire la demolarea construcției, a fost examinată de către instanța de apel în fond, fiind respinsă ca fiind neîntemeiată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decelează că era indispensabil de a examina ambele pretenții (cu privire la contestarea actelor administrative și demolarea construcției) în fond. Or, cerința cu privire la obligarea demolării construcției este o cerință subsecventă pretenției cu privire la contestarea actelor administrative.

Din considerentul că, examinarea per ansamblu a cauzei în ordine de apel a avut loc în mod incomplet și fără o apreciere și elucidare corespunzătoare a circumstanțelor cauzei, decizia instanței de apel urmează a fi casată, iar cauza remisă instanței de apel pentru o nouă reexaminare, or, o concluzie a instanței

de judecată prin care se soluționează un litigiu nu poate fi bazată pe niște îndoieli rezonabile, invocate fără nici o acoperire legală sau pe probe incontestabile.

Ca consecință, aceste circumstanțe sunt apreciate de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Or, instanța de apel nu s-a expus per ansamblu asupra fondului cauzei.

Astfel, din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de

Din aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este întemeiat, iar decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 258 alin (3), 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Anatolie Lazariuc.

Se casează integral decizia din 19 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Anatolie Lazariuc și Sergiu Miron împotriva Primăriei municipiului Chișinău, intervenienți accesorii Veaceslav Croitor și Lucia Condratenco cu privire la contestarea actelor administrative și demolarea construcției, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva